

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/170/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3517205480
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 06. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Janáková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2020:3517205480.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Janákovvej a sudcov Mgr. Zuzany Holúbkovej a Mgr. Ivana Kubínyiho v spore žalobcov: 1/ S. X., trvale bytom Q. X/A, G., a 2/ H. X., trvale bytom Q. X/A, G., obaja zast. JUDr. Emanuelom Hebertom, advokátom so sídlom Krajinská 30, Bratislava, proti žalovanému: I. I., trvale bytom K. XXXX, N., zast. RK LEGAL, s.r.o., so sídlom Hviezdoslavovo námestie 17, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 eur, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 11. apríla 2019, č.k. 3C/20/2017-87, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

II. Žalovanému **p r i z n á v a** nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. žalobu zamietol a výrokom II. priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodoval na základe žaloby, ktorou sa žalobcovia voči žalovanému domáhali zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným činom žalovaného, a to každému vo výške 5.000 eur. Žalovaný dňa 12.6.2014 v čase medzi 1.00 hod. až 1.15 hod. preskočil dvojmetrový plot žalobcov a vnikol na ich pozemok, pričom búchal do vchodových dverí ich rodinného domu a vyzýval žalobcu 1/, aby vyšiel von, pretože mu jednu napáli a nereagoval na ich výzvy opustiť pozemok a urobil tak až po tom, čo boli nútení opustiť svoj dom. Žalovaný bol za tento skutok uznaný vinným trestným rozkazom Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 23.4.2015, sp. zn. 1T/66/2015. Súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že konanie žalovaného bolo zásahom do osobnostných práv oboch žalobcov, ktorý bol objektívne spôsobilý privodiť im ujmu. Žalovaný zasiahol do súkromia žalobcov, keď neoprávnene vnikol na ich pozemok. Toto konanie naplnilo znaky skutkovej podstaty trestného činu, za čo bol uznaný vinným a bol mu uložený trest, a keďže sa tohto skutku dopustil ako policajt, bol ukončený aj jeho služobný pomer. Súd však konštatoval, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno a nepreukázali vznik ujmy na ich súkromí, resp. rodinnom živote, na ich zdraví duševnom či fyzickom, nepreukázali, že došlo k zníženiu ich dôstojnosti, vážnosti, nepreukázali nepriaznivé dôsledky tohto zásahu, teda existenciu závažnej ujmy ako následku neoprávneného zásahu, a teda podmienky pre priznanie materiálnej satisfakcie. Žalobcovia na preukázanie svojich tvrdení nenavrhli žiadne dôkazy, predložili dôkazy len na preukázanie protiprávnosti a neoprávnenosti zásahu. Pôvodne tvrdili, že vniknutím na ich pozemok žalovaný zasiahol do ich súkromia, neskôr tvrdili, že tento zásah smeroval aj proti ich zdraviu, teda konkrétne zdraviu žalobkyne 2/, ktorá sa mala v krátkom čase podrobiť operačnému zákroku. Netvrdili, že konanie žalovaného nejakým spôsobom skomplikovalo zdravotný stav žalobkyne 2/, že sa tomuto zásahu nepodrobila a že to zanechalo ďalšie následky na jej zdraví. Nepreukázali existenciu žiadnych zdravotných problémov, ktoré by si vyžiadali

odborné lekárske vyšetrenie. Súd zdôraznil, aj keď konanie žalovaného naplnilo znaky skutkovej podstaty trestného činu, nebolo spôsobilé zasiahnuť do osobnostných práv žalobcov takou intenzitou, ktorá by odôvodňovala priznanie nemajetkovej ujmy. Vzal do úvahy, že nedošlo k žiadnemu priamemu kontaktu medzi žalovaným a žalobcami, na pozemku žalobcov zotrval len krátku dobu, od svojho konania sám dobrovoľne upustil, žiadnym spôsobom neohrozoval život ani zdravie žalobcov. Vzhľadom aj na intenzitu zásahu, dobu jeho trvania a povahu tohto zásahu, nemohlo dôjsť k takej ujme žalobcov na ich súkromí, prípadne živote a zdraví, ktorú by bolo možné hodnotiť ako závažnú, odôvodňujúcu priznanie nemajetkovej ujmy. Žalobcovia v tomto smere dôkazné bremeno neunesli, a preto súd ich žalobu ako nedôvodnú zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Poukázali na obsah nimi podaného odporu, pričom mali za to, že súd neuvádzal aj iné formy postihu na psychiku človeka, ktoré môžu mať trvalé následky bez časového obmedzenia. Žalobkyňa 2/ konštatovala, že nerozlišuje zvuky, čo u nej vyvoláva paniku, strach a búšenie srdca, bolesti žalúdka spojené s tráviacimi ťažkosťami, býva často nervózna, výbušná, podráždená, máva svalové napätie v krku, vyhýba sa spoločnosti, má strach zo samoty v byte, v dôsledku čoho vyžaduje synovu spoločnosť. Tieto zdravotné stavy sú pre človeka znepríjemnením života a možno jednoznačne uviesť, že sú omnoho horšie než fyzický postih. Zdôraznili, že nemajetková ujma je ako odškodnenie za utrpenie. Upozornili, že nemožno brať ako pohľadávaciu okolnosť, že sa žalovaný po 6 mesiacoch na podnet niekoho ospravedlnil. Vzhľadom na uvedené žiadali odvolací súd, aby zrušil napadnuté rozhodnutie a vrátil vec na nové konanie a rozhodnutie súdu prvej inštancie, prípadne aby zmenil napadnuté rozhodnutie a vyhovel žalobe v plnom rozsahu.

3. K podanému odvolaniu sa písomne vyjadril žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Nepovažoval odvolanie žalobcov za dôvodné s tým, že podľa jeho názoru nespĺňa ani základné povinné náležitosti odvolania. Napadnuté rozhodnutie považoval za vecne správne, a preto žiadal odvolací súd o jeho potvrdenie a priznanie náhrady trov odvolacieho konania.

4. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie treba podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdiť.

5. Kľúčovou otázkou odvolacieho konania je, či žalobcovia preukázali konaním žalovaného vznik ujmy na ich súkromí, resp. rodinnom živote, ich duševnom či fyzickom zdraví, alebo či došlo týmto konaním k zníženiu ich dôstojnosti, resp. vážnosti. Súd prvej inštancie mal za to, že žalobcovia tieto skutočnosti nepreukázali, čím neunesli dôkazné bremeno o vzniku ich ujmy. Sporné nebolo, že žalovaný zasiahol do súkromia žalobcov vniknutím na ich pozemok.

6. Najvyšší súd SR v rozhodnutí zo dňa 25.10.2012, sp. zn. 4 Cdo 81/2011 zdôraznil, že nie každá ujma ako dôsledok zásahu do práv chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka (ďalej ako „OZ“) je hodná satisfakcie. Rozlíšil ujmy, ktoré svojou povahou alebo stupňom závažnosti, (i) neopodstatňujú ani nemateriálnu, ani materiálnu satisfakciu, (ii) opodstatňujú (len) nemateriálnu satisfakciu, alebo (iii) opodstatňujú tak nemateriálnu, ako aj materiálnu satisfakciu. Za nutnú podmienku Najvyšší súd SR k priznaniu nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) považuje vždy, v závislosti na individuálnych okolnostiach prípadu, existenciu závažnej ujmy. Za závažnú ujmu pritom treba považovať v zmysle tohto rozhodnutia ujmu, „ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba“.

7. Zároveň platí, že morálne zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 OZ i zadosťučinenie v peniazoch podľa § 13 ods. 2 OZ, sledujú rovnaký cieľ, „t.j. primerane s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, optimálne, a tým účinne, vyvážiť a zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu, t.j. nemajetkovú ujmu vzniknutú na osobnosti fyzickej osoby. Z uvedeného vyplýva, že aj pri určení výšky relatívnej satisfakcie musí byť zvážená prvoradá satisfakčná funkcia priznávanej peňažnej sumy, ktorá má zaistiť zodpovedajúce vyváženie a zmiernenie nemajetkovej ujmy vzniknutej na osobnosti

postihnutej fyzickej osoby“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 9.6.2009, sp. zn. 30 Cdo 2094/2007).

8. Tieto závery nutne vedú k tomu, že v konaniach o ochranu osobnosti musí byť tvrdená ujma na osobnosti postihnutej osoby závažná, ale aj preukázaná, čím by spoľahlivo mohlo dôjsť k jej vyváženiu a zmierneniu priznaním peňažnej satisfakcie (ak je žalobcom požadovaná). Na žalobcovi preto leží dôkazné bremeno, nakoľko od tohto preukázania odvodzuje svoj nárok.

9. K bližšiemu definovaniu, čo sa rozumie dôkazným bremenom, aký je jeho zmysel, na ktorom účastníkovi konania leží a aké následky jeho neunesenie prináša, pristúpil Najvyšší súd SR, keď uviedol, že „dôkazným bremenom sa rozumie procesná zodpovednosť účastníka za to, že počas konania neboli preukázané jeho tvrdenia, a z toho dôvodu muselo byť rozhodnuté vo veci samej v jeho neprospech. Zmyslom dôkazného bremena je umožniť súdu rozhodnúť o veci samej i v takých prípadoch, keď určitá skutočnosť, významná podľa hmotného práva pre rozhodnutie o veci, nebola alebo nemohla byť preukázaná, a keď výsledky hodnotenia dôkazov neumožňujú súdu prijať záver ani o pravdivosti tvrdenia tejto skutočnosti, ani o tom, že by táto skutočnosť bola nepravdivá. Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tvrdí“ (rozhodnutie sp. zn. 5 Obo 52/2010 zo dňa 24.6.2010).

10. Skutočnosť preukazovanú iba nepriamymi dôkazmi možno mať za preukázanú, ak na základe výsledkov hodnotenia týchto dôkazov možno bez rozumných pochybností nadobudnúť istotu (presvedčenie) o tom, že sa táto skutočnosť skutočne stala (že je pravdivá) a nestačí, ak možno iba usudzovať na možnosť jej pravdivosti (na jej pravdepodobnosť) (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 26.4.2014, sp. zn. 21 Cdo 2682/2013, 93/2014).

11. V zmysle CSP sú strany sporu povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu (čl. 8 CSP). Aj podľa CSP ostáva v sporovom konaní zachovaná povinnosť strán sporu označiť dôkazy ako jedna z náležitostí žaloby (§ 132 ods. I CSP) a preberá sa právo súdu rozhodnúť o tom, ktoré dôkazy vykoná (§ 185 ods. I CSP). Súd podľa CSP zásadne nevykonáva dokazovanie bez návrhu, s výnimkou prípadov podľa § 185 ods. 2 a 3 CSP. Z citovaných ustanovení vyplývajú teda základné práva a povinnosti strán sporového konania, ktorými je aj tvrdiť skutkové okolnosti, z ktorých strana odvodzuje svoje právo alebo povinnosť protistrany, a označiť dôkazy, ktorými chce preukázať pravdivosť ním tvrdených skutočností (povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť). Strana sporu musí uviesť skutkové tvrdenia jasne, úplne a zrozumiteľne (povinnosť tvrdenia). Povinnosť tvrdenia je úzko spojená s dôkazným bremenom. Jej nesplnenie má spravidla významné dôsledky pre rozhodnutie vo veci samej. Neunesenie dôkazného bremena totiž znamená neúspešnosť strany v spore. Samotná skutočnosť, či strana sporu, resp. účastník konania vystupuje na strane žalobcu alebo žalovaného, nemá priamy vplyv na jeho povinnosť tvrdiť rozhodujúce skutočnosti a predložiť alebo označiť dôkazy na svoje tvrdenia. Rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi sporovými stranami v spore závisí na tom, ako právna norma vymedzuje práva a povinnosti sporových strán. Obvykle platí, že žalobca je v zásade povinný tvrdiť a preukazovať skutočnosti, ktoré opodstatňujú jeho ohrozené alebo porušené právo, resp. právom chránený záujem. Žalovaný je povinný (za predpokladu, že chce byť úspešný v spore) tvrdiť a preukazovať skutočnosti, ktoré právo žalobcu vylučujú. Bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno vystihuje aktuálnu skutkovú a dôkaznú situáciu konania. V priebehu sporu sa môže meniť, teda môže dochádzať k jeho prerozdeleniu. Pri posudzovaní dôkazného bremena tej-ktorej strany sporu treba rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, t.j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje. Na nikom totiž nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti (negatívnu skutočnosť - niečo, čo sa nestalo, čo neexistuje, napr. tvrdenie, že žalovaný nezaplatil, atď.), v dôsledku čoho dochádza k preneseniu dôkazného bremena na žalovaného aj napriek tomu, že ide o tvrdenie žalobcu. Táto teória sa uplatní vtedy, keď nie je možné neexistenciu určitej skutočnosti dokázať prostredníctvom tvrdenia iných pozitívnych skutočností, ktoré v konečnom dôsledku vedú k záveru o tom, že určitá negatívna skutočnosť je daná (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.7.2018, sp. zn. 2 Cdo 27/2017).

12. Týmito závermi musí byť posúdená odvolacia námietka žalobcov, že žalobkyňa 2/ trpí zdravotnými ťažkosťami spôsobenými konaním žalovaného. Odvolací súd zastáva rovnaký záver ako súd prvej

inštancie o neunesení dôkazného bremena ohľadom žalobcami tvrdených skutočností. Na preukázanie vzniku ujmy na ich osobnostných právach žalobcovia nepredložili žiadne dôkazy. Zhoršenie kvality ich súkromného života alebo zdravia, či už fyzického alebo psychického, žalobcovia iba tvrdili, pričom ako bolo konštatované vyššie, bolo ich povinnosťou, ak chceli v spore uspieť, preukázať svoje tvrdenia i konkrétnymi dôkazmi. Ak by súd za takejto situácie žalobe žalobcov vyhovel, dopustil by sa svojvôle, pretože jeho záver by nestál na pevnom, dôkazmi podloženom základe, a preto by bol tento záver v konečnom dôsledku nepreskúmateľný. V intenciách tohto prípadu mohli žalobcovia predložiť lekárske správy o zhoršení kvality ich života, ďalej mohli navrhnúť výsluch svedkov, ktorí by potvrdzovali nimi tvrdené psychické ťažkosti, apod. Treba dodať, že odvolací súd, a nakoniec to nespravil ani súd prvej inštancie, nespochybňuje, že konkrétne zdravotné problémy uvedené v odvolaní sú zhoršením kvality života, avšak tieto boli podľa skôr zdôrazneného potrebné preukázať konkrétnymi dôkazmi. Ak súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcov pre neunesenie dôkazného bremena, rozhodol vecne správne.

13. Vzhľadom na všetko vyššie uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

14. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalobcom, nakoľko bol v odvolacom konaní plne úspešný. O výške náhrady trov bude rozhodovať súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

15. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

: Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).